

Nr 410.

Av fru **Nordgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 337, med förslag till prisregleringslag, m. m.

I 2 § Kungl. Maj:ts kungörelse den 5 juni 1942 (nr 306) med vissa bestämmelser angående handeln med ransonerade varor m. m. stadgas att, om överlåtelse av ransonerad vara skett i strid mot ransoneringsbestämmelserna, förvärvaren av varan skall, därest förvärvet skett i syfte att återförsälja varan eller att använda den i yrkesmässig förvärvsverksamhet eller förvärvaren uppsåtligen förlett överlåtaren till förseelsen, dömas till enahanda straff som är stadgat för överlåtaren. Beträffande köparansvar vid överträdelse av bestämmelse i prisregleringslagen den 13 juni 1941 gäller enligt sagda lag, att straff inträder bl. a. även för den köpare, som i återförsäljningssyfte betalat för högt pris eller som uppsåtligen förlett säljaren till det av honom begångna brottet. I Kungl. Maj:ts proposition nr 337 med förslag till ny prisregleringslag föreslås, att lika med förvärv i återförsäljningssyfte skall anses förvärv i syfte att använda förnödenheten för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

Överensstämmelse föreligger sålunda mellan ransoneringsförfattningarna och prisregleringslagen därutinnan, att ansvar inträder för köpare, som förvärvat vara i strid mot ransoneringsbestämmelserna eller prisregleringslagens bestämmelser, under förutsättning att inköpet skett i återförsäljningssyfte eller att köparen uppsåtligen förlett säljaren till den av denne begångna överträdelsen. Härutöver inträder emellertid enligt ransoneringsförfattningarna straff även för köpare, som olovligen förvärvat vara i syfte att använda varan i yrkesmässig förvärvsverksamhet, under det att enligt förslaget till ny prisregleringslag straff, såvitt nu är i fråga, skulle kunna inträda endast om köparen förvärvat varan i syfte att använda densamma för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

Den senare formuleringen innebär en inskränkning i förhållande till den tidigare. Främst synas genom densamma uteslutas samtliga jordbrukare (i den mån de ej uppsåtligen förlett säljaren), då deras inköp av varor för jordbruksdriften väl synas vara att hänföra till förvärv i syfte att använda varan i yrkesmässig förvärvsverksamhet men däremot, bortsett möjligen från köp av vissa maskiner och jordbruksredskap, knappast kan sägas ske för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu.

Livsmedelskommissionen har i sin verksamhet haft att taga befattning med åtskilliga fall, där jordbrukare förvärvat fodermedel såväl i strid mot ransoneringsbestämmelserna som till högre priser än fastställt normalpris, och där det klart framgått att jordbrukaren varit fullt medveten om att pris-

överträdelse förelegat. Möjlighet att beivra dylikt förvärv i strid mot ransoneringsbestämmelserna finnes numera enligt ovan återgivna stadgande i kungörelsen den 5 juni 1942, nr 306. Däremot skulle enligt förslaget till prisregleringslag möjlighet ej finnas att i ett dylikt fall fälla köparen till ansvar för prisöverträdelse. Detta synes emellertid otillfredsställande såväl med hänsyn till vikten av att myndigheterna ha effektiva medel för att uppehålla respekten för normalprisbestämmelserna som ock med hänsyn till önskvärdheten av att bestämmelserna om straff för överträdelser av ransoneringsförfattningarna och för överträdelser av normalprisbestämmelserna gestaltas i möjligaste mån likformigt. Önskvärt synes därför vara, att i 11 § tredje stycket i förslaget till prisregleringslag orden »för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu» utbytas mot »i yrkesmässig förvärvsverksamhet».

Enligt prisregleringslagen den 13 juni 1941 skall åtal för brott, varom i 12 § sagda lag sägs, väckas vid den rätt, där den tilltalade skall svara i tvistemål i allmänhet. Denna bestämmelse har bibehållits jämväl i förslaget till ny prisregleringslag. Bestämmelsen intogs ursprungligen på yrkande av lagrådet i prisregleringslagen den 8 december 1939. Såsom skäl för införande av en dylik forumbestämmelse anfördes av lagrådet: »Om någon utan giltig anledning vid försäljning eller transport tagit högre ersättning än som svarar mot fastställt normalpris, blir han enligt förslaget icke förfallen till något av de i svensk lag förekommande allmänna huvudstraffen — straffarbete, fängelse eller böter. Den påföljd som enligt 7 § inträder består i att säljaren eller den som utfört transporten av domstol förpliktas att till kronan erlagga, helt eller delvis, det överpris han tagit. Denna påföljd är närmast jämförlig med förverkande, en påföljd som annars i allmänhet förekommer såsom bistraff vid sidan av ett allmänt huvudstraff. Då man från nu angivna synpunkter torde komma till det resultatet, att mål som avses i 7 § böra behandlas såsom brottmål, men detta ej med tydlighet framgår av lagtexten, synes ett uttryckligt stadgande i ämnet erforderligt. Detta bör lämpligen innehålla, att ifrågavarande mål skola behandlas såsom brottmål, vari talan om ansvar föres.

Att därvid låta gällande regler om forum i brottmål bli tillämpliga förefaller dock mindre rationellt. Med hänsyn bland annat till att tvekan lätt uppkommer om var försäljning ägt rum samt att en och samma person kan hava företagit ett stort antal försäljningar eller transporter på skilda orter torde i enkelhetens intresse böra bestämmas ett enhetligt forum, lämpligen den domstol där den, mot vilken talan riktas, skall svara i tvistemål i allmänhet».

De erfarenheter som vunnits inom livsmedelskommissionen vid tillämpningen av nu gällande prisregleringslag ge emellertid vid handen, att ett bibehållande av den särskilda forumregeln vid brott mot prisregleringslagen

i många fall är mindre lämpligt. I fråga om sådana ransonerade varor, vilka även äro åsatta normalpris, förekommer det nämligen nästan regelmässigt, att en överlåtelse av varan i strid mot ransoneringsbestämmelserna även sker till högre pris än gällande normalpris. Att i dylikt fall åtal för förseelsen mot ransoneringsförfattningarna skulle handläggas av en domstol och brottet mot prisregleringslagen av en annan domstol är uppenbarligen icke ändamålsenligt. De skäl, som tidigare talat för att brott mot prisregleringslagen skola handläggas av den domstol, där den, mot vilken talan riktas, skall svara i tvistemål i allmänhet, synas därför numera i väsentlig mån ha förlorat sin betydelse. Bestämmelsen i 15 § första stycket i förslaget till ny prisregleringslag synes därför kunna utgå.

Under åberopande av vad här ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta, *dels* att i 11 § tredje stycket i förslaget till prisregleringslag orden »för yrkesmässig tillverkning eller beredning av varor till avsalu» skola utbytas mot orden »i yrkesmässig förvärvsverksamhet» och *dels* att 15 § första stycket i förslaget skall utgå.

Stockholm den 9 juni 1942.

Olivia Nordgren.